

τῶν προγόνων, ἵς μετεῖχον οἱ ἀρχηγοί, οἵτινες ὤφειλον νὰ τρέφονται κατ' ἰδίαν, ἐπὶ ἱεροῦ ἐδάφους· πᾶν νόσημα ἀπεδίδοτο εἰς σφάλμα ἐν σχέσει πρὸς τὸ τ α μ π ο ὤ. Τὸ πλεόνασμα, οὕτως εἶπεν τοῦ πληθυσμοῦ, ἔντισι νήσοις, ὅπου ὁ βίος ἦτο δυνατὸς μόνον δι' ἀριθμὸν κατοίκων αὐστηρῶς περιορισμένον, συνεπήγετο ἀνθρωποθυσίαν καὶ παιδοκτονίαν· ἡ ζωὴ τοῦ ἀρτιγεννήτου βρέφους διετηρεῖτο μόνον ὅταν ὁ θάνατος γέροντος ἐκένοῦ μίαν θέσιν.

Ποδῆλατον μετὰ 28 θέσεων.— Πεζοὶ εὐζῶνοι τοῦ 21ου γαλλικοῦ τάγματος, ὕπερ φρουρεῖ ἐν Μομπελιάρ, ἐτέλεσαν πειράματα δρόμου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μπελφόρ δι' ἐνὸς τετρατρόχου ποδηλάτου, ἔχοντος ὀκτώ καὶ εἴκοσι θέσεις καὶ κατασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ ὑποταγματάρχου τοῦ τάγματος τούτου.

Τὸ τετρατρόχον τοῦτο ποδηλάτον εἶναι εὐμέγεθες καὶ ἔχει δύο κινητήριους τροχοὺς καὶ δύο τοιούτους πρὸς διεύθυνσιν αὐτοῦ. Οἱ πρῶτοι κινουῦνται ὑπὸ 28 ζευγῶν ποδοπλήκτρων, ἅτινα χρησιμοποιοῦσιν 28 στρατιῶται. Τὰ ποδοπλήκτρα ἐξαρτῶνται ἀπ' ἀλλήλων ἕκαστον καὶ εἶναι συμπελεγμένα πρὸς ἄλληλα. Ὁ ἐφευρέτης ὑποταγματάρχης διηύθυνε τοὺς κινητήριους τροχοὺς. Ἡ μέση ταχύτης τοῦ τετρατρόχου τούτου ποδηλάτου, δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ταχύτητα τριποδίζοντος ἵππου.

ΓΝΩΜΑΙ ΣΟΦΩΝ.

Ἡ ἀδυναμία δὲν εἶναι κακόν, ἀλλ' εἰς τὸ κακὸν ἄγει. Ὁ κακὸς πράττει τὸ κακόν· ὁ ἔχων ἀδυναμίαν ἐπιτρέπει τὴν διάπραξιν αὐτοῦ.

X. . .

Ἵνα εὐρίσκησιν εἰς ἀγαθὰς μετὰ πάντων σχέσεις, δὲν πρέπει νὰ διακόπτῃς τὸ στάδιον τοῦ ἄλλου.

ADOLPHE D' HOUDETOT

Αἱ μετὰ θάνατον ἐξυμνούμεναι γυναῖκες εἶναι ἐκεῖναι, περὶ ὧν ἐλάχιστος ἐγένετο λόγος διαρκοῦντος τοῦ βίου αὐτῶν.

MARIE LECZINSKA.

Ἡ μεταμέλεια ἐπὶ ἁμαρτίᾳ, τῷ Θεῷ μόνον γνωστῇ, δὲν παρατείνεται ἐπὶ μακρόν.

Εἰς μοναχός.

Ὁ ἀγαπῶν ἡμᾶς εἶναι μείζονος λύπης ἄξιος ἢ ὁ ὑφ' ἡμῶν ἀγαπώμενος.

VIRGINIE DÉJAZET.

Ὁ ἔρως εἶναι τελειοποίησις τοῦ πόθου ἢ διαστροφὴ αὐτοῦ ὑπὸ τῆς φιλολογίας.

OCTAVE FEUILLET.

Τὸ δεύτερον ἡμῶν τοῦ βίου καταναλίσκεται πάντοτε εἰς ἐπανάληψιν τοῦ πρώτου.

HENRI LAVEDAN.

Τὸ πρῶτον πλεονέκτημα ἱστορικοῦ εἶναι ἡ στέρησις εὐφύτας τοιαύτης, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐφευρίσκη.

STENDHAL.

Τὸ ἀποφεύγειν τοὺς φίλους εἶναι ἐλάττωμα διὰ τὸν ἰδιώτην καὶ ἀρετὴ διὰ τὸν ἐν δημοσίῳ ὑπουργήματι.

G. M. VALTOUR.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ.

ΟΛΙΓΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ

A'.

[Ἡ κατωτέρω διατριβή, ἀφιερουμένη «Τῷ σεβάσμιωτάτῳ καὶ φιλομουσοτάτῳ ἀγίῳ Ἀμασείας κ. κ. Ἀνθίμῳ, ὡς ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ παντὸς Εὐξεινοῦ Πόντου», ἀπεστάλη ἡμῖν ἐκ Καισαρείας ὑπὸ τοῦ τέως ἐν τῇ αὐτῇ ἱερατικῇ σχολῇ καθηγητοῦ κ. Β. Μυστακίδου].

Ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἀναχωρητηρίου τῆς παρὰ τὴν Καισαρείαν ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου πρὸς ΒΑ τοῦ ὑψικαρήνου καὶ χιονοθρέμματος Ἀργαίου (Erdjias-dagi) ἔνθα ἀπὸ δεκαετίας ἱδρύται πρὸς καλὴν τῆς φίλης Καππαδοκίας καὶ τῆς καθόλου Ἑλλάσσονος Ἀσίας ἡ λεγομένη Ἱερατικὴ Σχολὴ λαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς τὸ θάρρος νὰ ἐπιστείλωμεν τῇ καλῇ Ἐπιθεωρήσει τοῦ καλλίστου Νεολόγου πρὸς δημοσίευσιν ὀλίγα τινὰ Γεωγραφικὰ μελετήματα. Ταῦτα δὲν ἐμφανίζουσι τὸ τέλειον, διότι μακρὰν τῶν ἐπιστημονικῶν κέντρων διατελοῦντες στερόμεθα βιβλιοθηκῶν καὶ ἐτέρων βοηθημάτων, εἶναι ὅμως οἴοντι αὐτοσχεδιάσματα μικρὰ μὲν ἀλλ' εἰλικρινῆ καὶ ὅσον οἷόν τε ἀκριβέστερα. Εἰς τὴν σύνταξιν τοιούτων σχεδιασμάτων ὠρυθήμεν ἐκ πολλῶν αἰτίων ἀλλὰ τέλος ἐν τῇ πράξει ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν παρ' ἡμῖν ἐγκεκριμένων ἢ μόνων ἐγκεκριμένων Γεωγραφικῶν Ἐγχειριδίων, καὶ ἐκ τῆς περὶ τὸ μάθημα τοῦτο ἰδιαιτέρας προθυμίας καὶ στοργῆς τῶν μαθητῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Γυμνασίου, οὓς ἀνελάβομεν καὶ καὶ τὴν Γεωγραφίαν νὰ διδάξωμεν. Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι ἄξιον ἡγούμεθα ν' ἀπονεύωμεν τοῖς ἡμετέροις μαθηταῖς τὸν προσήκοντα ἔπαινον ἐπὶ τῇ θερμῇ ὑποδοχῇ τοῦ μαθήματος τούτου καὶ τῇ προόδῳ αὐτῶν, ἧτις εἶναι ἡ μόνη συνήθως ἱκανοποίησις τῶν πολυειδῶν τοῦ διδασκάλου κόπων καὶ νὰ συστήσωμεν αὐτοῖς τροφὴν καὶ παιδείαν, δι' ἧς ἡμέραν τινὰ εὐπρόσωποι πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος εἰρεθίσονται.

Ὁ τι ἡ Γεωγραφία θεωρεῖται καὶ ὀφείλει νὰ καταστῇ εἰς τῶν σπουδαιοτάτων καὶ μᾶλλον ἀναγκαίων παραγόντων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παιδείας οὐδεὶς νῦν ὁ μὴ ἀναμολογῶν. Κίνησις περὶ τὰ Γεωγραφικὰ ἤρξατο εὐτυχῶς παρατηρουμένη ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος, κατενοήθη δὲ τέλος ὅτι τὸ μάθημα πρέπει ν' ἀνυψωθῇ εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῷ τάξιν καὶ περιωπῆν. Μετ' εὐχαριστήσεως παρατηρήσαμεν ὅτι ἐν τοῖς προγράμμασι καὶ τῶν Γυμνασίων ἀνεγράφησαν ὠραὶ διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας. Νέον μάλιστα πρόγραμμα Γυμνασίου μετὰ πρακτικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ τμήματος συνταχθέν ὑπὸ εἰδικῶν ἀνδρῶν ἐκ τῶν μελῶν τῆς σοβαρᾶς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας καὶ κατ' ἐντολήν Αὐτῆς (1892 τύποις Παππαγεωργίου) δρῖζει καὶ ἀξιοεῖ σειρὰν συνεχῆ ἐπὶ 7 ἔτη διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας παράλληλον πρὸς τὴν τῆς Ἱστορίας κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη. Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι δὲν πρόκειται περὶ Ἐμπορικῆς Σχολῆς ἢ Λυκείου ἐμπορικοῦ κτλ, ἐν οἷς ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας ἐκτείνεται πολὺ περισσότερον.

Ἄλλ' ἐπιτραπήσεται ἴρα γε ἡμῖν ἐντεῦθεν μία μόνη παρατήρησις τοῖς σοφοῖς καὶ περισπούδαστους ἐταίροις τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας; Δὲν ἦτο ἄρα γε καλὸν καὶ δυνατόν ἐν ταῖς δύο ἀνωτέροις τάξεσιν ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου νὰ ἐτελεῖτο δίωρος καθ' ἐβδομάδα ἀντὶ ὠριαίας; Ἐν τοῖς γερμανικοῖς καὶ γαλλικοῖς γυμνασίοις διδάσκονται ἐν περισσοτέροις ὡραῖς καὶ πολὺ πλείονα. Ἐὰν τάξις τις ἔχη ὠριατὸν τὸ μάθημα, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς διδασκίας ὕλης: ὠριατὸν μάθημα ἀλλ' ἀνάλογος καὶ ἡ διδασκία ὕλης, οὕτω π. χ. διδάσκειται μόνον ἡ Γεωγραφία τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐν ἑτέροις ὡρᾶς καὶ τάξει μόνον ἡ τῆς Ἰταλίας, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι τάξεις ἔχουσι δίωρον τὴν διδασκαλίαν τῆς περιόδου οὔσης δεκαετοῦς. Ἄλλαχού ὡς ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Βυρτεμβέργης, ἔνθα καὶ τὰ παιδεύσεως ὑπὸ τινος ἐπόψεως ἔχουσι κάλλιον ἢ ἐν ταῖς λοιποῖς κράτεσι τῆς Γερμανικῆς

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Αυτοκρατορίας ἐν μιᾷ καὶ ἡμισεῖς ὥρᾳ μία τάξις διδάσκεται ἐπὶ ἐν σχολικὸν ἔτος μόνον τὴν Γεωγραφίαν τοῦ βασιλείου καὶ τὴν τῆς Παλαιστίνης ἐτέρα πάλιν τάξις τὴν Γεωγραφίαν τῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου, ἢ μόνον τὴν Εὐρώπην πλὴν τῆς Κεντρικῆς κτλ. Καὶ ἐν αὐτοῖς μάλιστα τοῖς προγράμμασι τῶν ἀνωτέρων τοῦ θήλεος φύλου ἐκπαιδευτηρίων τῆς Πρωσίας ἡ περίοδος τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας εἶναι ὀκταετής συμβαδίζουσα τῇ τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, τὸ δὲ μάθημα δὶ ὠρον. (Δεκάτακτα παρθενωγογεῖα). Ἀλλὰ δύναται τις ν' ἀντιτάξῃ ἡμῖν οὐχὶ ἄνευ λόγου ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ν' ἀπαιτήσωμεν πολλὰ καὶ δυσέφικτα καὶ δι' ἐνὸς ἡμέρας νὰ προβῶμεν εἰς γενναϊότεραν ρύθμισιν· στέρφωμεν τοὺς παρῶσι καὶ μὴ σπεύσωμεν πρὸς τὰ τό γε νῦν ἀκατόρθωτα· διότι οὐδόλως ἀπίθανον καὶ τὸ κατ' ἐντολήν τῆς μεγάλῃς Ἐπιστημονικῆς Ἐταρείας πρόγραμμα νὰ μένῃ ἀνεφάρμοστον ἐν ὕλῃ ἢ ἐν μέρει. Πρὸς δὲ τοῦτοις ἐπίσης δύναται τις νὰ ἀντιπαρηγήσῃ ὅτι καὶ αὕτη ἢ ἐν τῷ προγράμματι ἀναγραφῇ ἐτέρα ἔτι ὥρα, θὰ καθίστα φορτικώτερον τὸ πρόγραμμα καὶ τοὺς μαθηταῖς θὰ προῦξαι βίρος καὶ κόρον. Ἐπὶ τέλος ἐὰν ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ σφώτατον Σεῦδε βραδέως, τὸ πρῶτον παραδεχθῶμεν τὸ δεύτερον ἀνούμεθα καὶ ἀποκηρύττομεν· διότι ἐξ ἰδίας τούλαχιστον πείρας προαγγόμεθα νὰ δηλώσωμεν ὅτι οἱ μαθηταὶ φιληροῦσι τῷ μαθηματι τούτῳ καὶ τέρπονται ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας πλουτοῦντες τὰς γνώσεις αὐτῶν.

Βεβαίως ἡ Γεωγραφία δὲν πρέπει νὰ διδάσκηται ἀτελῶς· δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς τὴν ξηρὴν ἀπαρίθμησιν ὀνομάτων πόλεων ἢ ἀριθμῶν πληθυσμῶν κατ' ἔτος μεταβαλλομένων, οἵτινες τὴν μνήμην μόνον ἐπιβαρύνουσιν ἄνευ ἀποτελέσματος. Τούναντιον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ πρέπει νὰ παρέχεται ὕλη τερπνὴ καὶ ποικίλη περιγράφουσα ὑφ' ὅλας τὰς ὄψεις τὴν γῶραν, ἣν νοεῶς μετὰ τῶν μαθητῶν ἐπισκεπτόμεθα ἄνευ πολλῶν διατυπώσεων καὶ διαβατηρίων. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν ἐπαρκεῖ βεβαίως ἡ ὠριαία ἢ ἡ δ' ὠρος διδασκαλία ἐν ἐνὶ σχολικῷ ἔτι περὶ τῆς Ἀσίας τῆς Ἀφρικῆς Ἀμερικῆς καὶ Ὀκεανίας, ὡς οὕτω π. χ. ὠρισται ἐπισήμως ἐν τοῖς κοινοῖς τῶν σχολαρχείων τῆς Ἑλλάδος προγράμμασι διὰ τὴν ἀνωτάτην αὐτῶν τάξιν, τὴν προγυμνασιακὴν ἢ τὴν τρίτην ἑλληνικῶν, ὡς κοινότερον αὐτὴν ἀποκαλοῦμεν. Πῶς εἶναι δυνατόν τελεσφόρος νὰ διδαχθῇ τοσαύτη ὕλη ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ σχολικῷ ἔτι; Ἡμεῖς τούλαχιστον τοῦτο θεωροῦμεν ἀδύνατον καὶ ἀκατανόητον καὶ ἐν τούτοις οὕτω ἐξακολουθεῖ γινόμενον. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐπιπολαιότητος ταύτης τῆς διδασκαλίας οὐδεὶς γενναῖος καρπὸς δρέπεται· ὅτι δὲ ἀληθῆ καὶ οὐχὶ ὑπερβολικὰ λέγομεν ἕστωσαν μαρτυρία τρανὰ καὶ ἐπίσημα αἰ κατὰ τὸ προπαρεθλόν ἔτος εἰσιτήριοι ἐξετάσεις εἰς τὴν Ναυτικὴν τῶν δοκίμων σχολῆν, καθ' ἃς οἱ ἐξεταζόμενοι κατεδείχθησαν ἄγνωστον καὶ αὐτὰς τὰς στοιχειωδέστατας γεωγραφικὰς γνώσεις καὶ μετ' ἐπαίνων ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας.

Ἐκτοτε ἐγένετο τι ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τῆς παιδευτικῆς τοῦ ἔθνους παιδύσεως; Ἴσως σήμερον ἐπὶ τοῦ ρέκτου καὶ δραστηρίου ὑπουργοῦ τῆς παιδύσεως ἐν Ἑλλάδι ἐν τῇ γείτονι γῶρᾳ ἀναζωπυρηθῇ τὸ μάθημα τοῦτο ὑπὸ δὲ τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Νικομηδείας κ. κ. Φιλοθέου ἡμετέρου σεβαστοῦ καὶ πεπνυμένου διδασκάλου, προσδότης τῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' ἀπ' οὗ ἐν τοῖς μεγάλοις κέντροις τοῦ ἔθνους τοιαῦτα συμβαίνουσι, τί πρέπει νὰ ζητῶμεν ἐν τοῖς ἀποκέντροις τῆς Ἀνατολῆς χωρίοις. Κατὰ τὰς διαφόρους ἐπισκέψεις ἡμῶν ἐν τοῖς χωρίοις τῆς καθ' ἡμῶς θεοσώτου ἐπαρχίας Καίσαρειας ἠρωτήσαμεν ποῦ κεῖται ἢ τί εἶναι ἡ Κωνσταντινουπόλις οὐδεὶς δὲ τῶν μαθητῶν ἐγίνωσκε τοῦτο, τὸ δὲ πλεον ὅτε ἔχνος χαρτῶν ἀπηντήσαμεν οὐδ' αὐτῆς τῆς αυτοκρατορίας, ἐν ἣ ἔωμεν. Ἐν τούτοις ἐν τῇ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μέχρις ἐνταῦθα πορείᾳ ἡμῶν ἐξητάσαμεν μαθητὰς ἑλληνικῶν σχολείων, οἵτινες ἐγίνωσκον τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως μῆνις!

Δι' ἡμῶν—δημολογοῦμεν τοῦτο—δὲν ἤρκεσεν ὠριαία διδασκαλία ἐν τῇ Β' τοῦ Γυμνασίου ὅπως διεξέλωμεν τὴν Εὐρώπην ἐφέτος καίτοι ἐπιμελῶς ἀπερρίφτομεν τὴν ἀπώλειαν ἕστω καὶ μιᾶς ὥρας καὶ τὴν συμπληρωματικὴν ὕλην τοῖς μαθηταῖς κατὰ κυριακὴν παρείχομεν. Ἐπίσης μόλις κατορθώσαμεν δῶρον καθ' ἑβδομαδὰ διδάσκοντες νὰ διέλθωμεν ἐν τῇ Α' τοῦ Γυμνασίου τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν. Τούτου ἕνεκα θαυμά-

ζομεν τὴν θαυματουργὸν ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν τὴν ταχυδακτυλογραφικὴν δύναμιν ἄλλων. Διὰ τῆς (παραλληλιστικῆς) συγκριτικῆς καὶ κατ' ἀντίθεσιν διδασκαλίας ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐν πᾶσιν ἐπετύχομεν διδάσκοντες τοὺς μαθητὰς ὅσα ἡ δεκτικότης καὶ ἡ προθυμία αὐτῶν ἀπαιτεῖ καὶ μὴ ἐπιτρέποντες αὐτοῖς τὴν χαρτογραφίαν, ἣτις ὡς συνήθως γίνεται, εἶναι μηχανικὴ καὶ ἀγυρτική, καταίξ ἀπώλεια χρόνου δυνάμενον ἀλλαγῶν νὰ χρησιμοποιηθῇ. Ὁ διδάσκαλος πρέπει διὰ τῆς σαφούς αὐτοῦ διδασκαλίας νὰ ἐξοικειώσῃ τὸν μαθητὴν πρὸς χάρτην οἰασθῆποτε κλίμακος ἔχων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ προχείρους χάρτας δύο ἢ τρεῖς καὶ τῆς αὐτῆς μὲν γῶρας ἀλλὰ διαφόρου κλίμακος. Ἡ δύναμις λοιπὸν τῆς Γεωγραφίας κεῖται καὶ ἐν τῇ κατανοήσει τοῦ χάρτου, τούτεστι τοῦ χρωματισμοῦ, ἰδιαίτερου ὄντος διὰ τὰς θαλάσσας, τὰς λίμνας, τὰ βῆθη αὐτῶν τὰ ὄρη, τὰ ὕψη αὐτῶν, τὰ ὄρη, τὰς πεδιάδας, τὰ ἔθνη καὶ τέλος τὴν κλίμακα καὶ τὰς γεωγραφικὰς θέσεις. Οὕτως ὁ μαθητὴς ἀμα γνωρίσας τὴν φυσικογνωμίαν τοῦ χάρτου καὶ τὰ τῆς κλίμακος δύναιται ἐν μεγαλειτέρᾳ κλίμακα νὰ κατασκευάσῃ τὴν ἐπαρχίαν ἐν ἡ οἰκεῖ, χωρὶς ὑποτιθέμενος τὴν πρότυπον μηχανικῶς ν' ἀναγράφῃ. Ἡ δὲ ἔθεν ἐκ τοιαύτης μηχανικῆς ἐργασίας ὠφέλια δὲν ἰσοφαρίζει τῇ τιμῇ τῆς τοῦ δαπανωμένου χρόνου. Δὲν θέλομεν δὲ ἐνταῦθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ χαρτογραφία ὀφείλει νὰ γίνηται ἐπὶ μελανοπίνακος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ διδασκόντος ἐν ταῖς ἀνωτέροις τάξεσι τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ ὅτι ὑπάρχουσι νῦν ἐν Εὐρώπῃ οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν ἐνδοξῶν, οἵτινες κατὰ ταύτης ἀποφαίνονται. Σπανίως ἐν ταῖς γυμνασιακαῖς τάξεσι περιγράφουσι ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος πράγματά τινα, τούτω δὲ ἐπεχειροῦμεν μόνον προκειμένου περὶ πόλεως τινος ἐκ τῶν πρωτευουσῶν ἢ περὶ λίμνης περὶ ἣν διάφοροι πόλεις ἀνέχουσαι εἰς διάφορα βασίλεια κλ.

Ἡ τῆς Γεωγραφίας διδασκαλία θὰ εἴχε μεγαλειότεραν τὴν μορφωτικὴν δύναμιν καὶ καρποφορώτερα θὰ ἐπήνεγκε τὰ ἀποτελέσματα ἐὰν ἐδιδάσκετο τὸ μάθημα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου τοῦ τὴν Ἱστορίαν, ἢ τὴν Γεωλογίαν, τὴν Κοσμογραφίαν διδάσκοντος· ἐξαίρομενης πάντοτε κατὰ τὰ ἀπανταχοῦ εἰθισμένα τῆς περὶ τῶν ἡμετέρων χωρῶν διδασκαλίας, ἐν αἷς κινουμέθα καὶ ἐσμὲν. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσωμεν ἐνταῦθα τὴν στενὴν συναφείαν καὶ ἀρμονικὴν σύνδεσιν τῶν ἐπιστημῶν τούτων καὶ ἄλλων ἐπιτέρας ἐχόντων πρὸς τὴν Γεωγραφίαν· διότι ἡ ἐξετάσις τοῦ πράγματος τούτου ἄγει ἡμῶς εἰς νέα σημεῖα ἔξω τοῦ ἡμετέρου θέματος καὶ ἀπαιτεῖ χρόνον καὶ μείζονα ἐπιστασίαν περὶ τὴν διαπραγματεύσειν. Ἐνεκα τῆς πρὸς τὴν Ἱστορίαν καὶ Χρονολογίαν π. χ. στενῆς συναφείας τῆς Γεωγραφίας εἰρήθησαν οἱ ἀποπειραθέντες καὶ ἐν αὐτῇ τῇ σοφῇ Γερμανίᾳ νὰ συνδέσωσι τὰ δύο ταῦτα μαθήματα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ἀλλ' αἱ ἀπέπειραι αὐτῶν δὲν ἔσχον τὸ ποθούμενον ἀποτελεσμα. Τὸ μόνον ὕπερ ὠφέλιμον θεωρεῖται εἶναι νὰ συμβαδίζῃ ἡ Γεωγραφία τῇ Ἱστορίᾳ· εἰς δὲ καὶ αὐτὸς διδάσκαλος νὰ διδάσκη τὰ μαθήματα ταῦτα οὐ μόνον ἐν τῇ αὐτῇ τάξει ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλαις, καὶ εἰ δυνατόν νὰ ὑπάρχουσιν εἰδικώτερον κατηρητισμένοι ἐν ἑκατέρῳ τῷ μαθηματι διδάσκαλοι. Αἱ γεωγραφικαὶ ὁμῶς γνώσεις δυστυχῶς ὡς ἔχουσι παρ' ἡμῖν τὰ πράγματα, εἶνε terra incognita εἰς πολλοὺς καὶ δὲν εἶναι κτῆμα πάντων. Ἡ Γεωγραφία εἶναι ἐπιστήμη συνεταιρική, εἶναι κέλυτρον γνώσεων ἐκ πολλῶν κλάδων τῆς καθόλου ἐπιστήμης. «Sie ist ein vortrefflicher Vereinigungspunkt der verschiedensten Wissenschaften» τούτεστι αὕτη εἶναι ἐξαίρετος συνάφῃ τῶν μᾶλλον διαφορῶν ἐπιστημῶν· ἐλέγξαι μου ὁ καὶ τῆς ἱστορικῆς Γεωγραφίας πολυτιμότητος καὶ σεβαστὸς καθηγητὴς κ. D. Schäfer καὶ πράγματι ἡ Γεωγραφία συνέχεται τῇ Ἱστορίᾳ, τῇ Μυθολογίᾳ, τῇ Ἀρχαιολογίᾳ (ἰδιαίτατα ἐν Ἑλλάδι) τῇ Ἐθνογραφίᾳ, τῇ Κλιματολογίᾳ, τῇ Φυσικῇ Ἱστορίᾳ (Ζωολογία, Ὀρυκτολογία, Γεωλογία) τῇ Ἐμπορίᾳ, τῇ Πλουτολογίᾳ, τοῖς θρησκευάσει, τοῖς πολιτεύμασι κλ. κλ. Ἡ Γεωγραφία λοιπὸν ἐξετάζει πάντα τὰ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς, διὰ τοῦτο δὲ ἵνα μὴ πωύμεθα διαιρέσεις αὐτῆς δεόν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ νὰ λαμβάνωμεν ὅτι ἀνάγκη πρὸς μόρφωσιν τῶν διδασκωμένων καὶ χρήσιμον αὐτοῖς. Καὶ περὶ σιδηροδρόμων πρέπει νὰ γίνηται λόγος καὶ περὶ μεγάλων αἰεροπλοικῶν ἐταιριῶν καὶ περὶ διωρῶν κλ. καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐθνῶν τῆς ὕλικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς, περὶ τῆς παρ' αὐτοῖς ἐκπαιδέσεως, περὶ τῶν προϊόντων, ἐμπορίας, ναυτικοῦ,

κλ. κλ. Διὰ τῶν καλῶν καὶ μεγάλων γεωγραφικῶν πινάκων—γεωγραφικῶν βεβαίως—διότι ἐκτός τῶν τῆ συνδρομῆ τοῦ ἔθνικοῦ εὐεργέτου κ. Στ. Ζαφειροπούλου ἄλλους τοιοῦτους ἑλληνοιστὶ δὲν ἔχουμεν δυνάμεθα ἀπαξ τὰς κληῖδας τῆς χρήσεως αὐτῶν τοῖς μαθηταῖς παραδίδοντες ὅλα νὰ δείξωμεν. Ἐπαναλαμβάνομεν δὲ πάλιν ἵνα μὴ θεωρηθῶμεν ὑπερβολικοὶ καὶ ἐπιζητοῦντες ἀνέφικτα ὅτι ἐκ πάντων τῶν κλάδων τῆς καθόλου ἐπιστήμης πρέπει νὰ ἀναφέρονται καὶ νὰ προσφέρονται τοῖς μαθηταῖς τοσαῦτα μόνον ὅσα ἤθελον συντελέσει εἰς τὴν ἐξήγησιν ὠρισμένων φαινομένων τῆς χώρας, ἣν θὰ περιγράψωμεν.

Πρὸς τοῦτοις ὅμως ἐλησημονήσαμεν νὰ ὑποδείξωμεν καὶ τὸ σπουδαιότερον οὐχὶ τὴν ἑλλειψιν γεωγραφικῶν Ἐγχειριδίων καταλλήλων ἢ χαρτῶν ἐν μεγαλειτέρῃ κλίμακί, ἀλλὰ προσώπων διδασκόντων τὸ μάθημα τοῦτο καταλλήλως καὶ ἐπιφελῶς. Δέον νὰ παρασκευάσωμεν διδασκάλους ἐπὶ τούτῳ, λέγουσιν οἱ Γάλλοι, οἵτινες μετὰ τὸ 1870 ἔκτακτον εἰς τὰς γεωγραφικὰς μελέτας στοργὴν καὶ ἐπιμονὴν ἔδειξαν καὶ δεικνύουσι τοιαύτην μάστιχα, ὥστε ἐκ τῶν 263 Γεωγραφικῶν Ἐπιθεωρήσεων αἰνιτικῶς τῆ 1890 ἐξεδίδοντο ἐν ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ (Revue et Publications périodiques traitant de sciences géographiques) αἱ 80 τόπον ἐκδόσεως καὶ συντάξεως ἔχουσι τὸ κλεινὸν τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἔδαφος. Δέον πρὸ παντός νὰ ἀποκτηθῶμεν διδασκάλους καταλλήλους πρὸς διδασκαλίαν τοῦ ὠφελιμωτάτου καὶ τερπνοτάτου καὶ ἀναγκασιτάτου τούτου μαθήματος ἀναφωνοῦσιν οἱ Γερμανοὶ καὶ σκέψεις ἀνταλλάσσονται περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοιοῦτων διδασκάλων ἀκαδημεικῆν μόρφωσιν ἐχόντων. «Die Vorbereitung der Lehrer dieses Gegenstandes wird eine andere werden müssen, als sie vielfach bisher gewesen ist» ἔγραψεν ὁ ἐν Βερολίῳ διδάκτωρ κ. M. C. P. Schmidt τῆ 1887 συμφορητικῆς ἡμῶν, ἡ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον «Ἡ παρασκευὴ τῶν διδασκάλων τοῦ μαθήματος τούτου (τῆς Γεωγραφίας δηλ.) πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ εἶνε ἄλλη τις ἢ ἡ μέχρι σήμερον» ἐν ἄλλαις λέξεσιν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γερμανικῇ ἀπήτουν μόρφωσιν νέαν καὶ ὅλος ἐπὶ νέων βάσεων διδασκάλων τῆς Γεωγραφίας. Καὶ ἡμεῖς; . . . Τοῦτο εἶνε τὸ πᾶν. Ἐντεῦθεν ἡ κακὴ καὶ ἄκαρπος διδασκαλία. Τίς λοιπὸν ἡ διόρθωσις;

Μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας νύξεις προβῶμεν εἰς τὸ κύριον ἡμῶν περὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου θέμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) Ἀλλαχοῦ πάλιν τὰ τοῦ οἰκείου κράτους μετὰ Στοιχείων τῆς μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας. Πρὸς Programes de l'enseignement secondaire classique . . . Paris 1892. Ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ γίνονται γεωγραφικαὶ προθεμιώσεις. Προσέτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας τοῦ Μεσαίωνος καὶ ἡ τῆς τῶν Νεωτέρων χρόνων εἶναι τριῶρος.

2) Πρὸς Allgemeiner Lehrplan . . . für . . . höhere Mädchenschulen entworfen von dem Preussischen Verein ect 1888.

3) Ἐτι δὲ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, εἰ δυνατόν.

4) Πρὸς καὶ τὴν γνῶμην, ἣν ἀποφαίνεται ὁ ἡμέτερος καθηγητῆς κ. I. Πανταζίδης ἐν τῇ Γυμνασιακῇ αὐτοῦ παιδαγωγικῇ σελ. 172.

5) Νῦν ἤρξατο καὶ ὁ ἐν Λειψία ἐγκατεστημένος κ. Νεράνδης τοιοῦτους νὰ παραδίδῃ χρήσιμους τοῖς γεωγραφοῦσιν. Ἡμεῖς μεταχειρίζομεθα τοὺς τοῦ Sudow-Habenicht, τοῦ Kiepert Wandkarte ἐν τῇ Σχολῇ.

6) Ἐν Γαλλίᾳ ὑφίστανται πεντήκοντα Γεωγραφικαὶ Ἐταιρεῖαι, ὧν τρεῖς ἔχουσι τὴν ἑδρὰν αὐτῶν ἐν Παρισίοις ἀριστα καὶ δικτυωτῶς καθ' ὅλην τὴν Δημοκρατίαν διακλαδίζονται. Ἀρχαιότερα πασῶν τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εἶναι ἡ μεγάλη Γεωγραφικὴ Ἐταιρεία τῶν Παρισίων ἰδρυθεῖσα τῆ 1821. Τῆ 1890 ἤριθμοι 2,500 μέλη.

Ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχον τῆ 1890 Ἐταιρεῖαι Γεωγραφικαὶ εἰκοσι καὶ τρεῖς, ἐν Ἰταλίᾳ ὀκτώ, ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ ἑξ, ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ τέσσαρες (ἡ Royal Geographical Society σπουδαιότατη) ἐν Ρωσίᾳ τέσσαρες. Ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις δύο (μόλις 1500 μέλη ἀμφοτέραι), ἐν Βελγικῇ δύο, ἐν Ἑλλάδι ἑπτὰ, ἐν Ἰσπανίᾳ ἀγοῦμεν ἑν ὑφίσταται τοιαύτη.

B. A. M. S.

(Ἐπεται τοῦτο).

ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΡΩΜΑΪΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

Συγγράψαντες τὴν ἱστορίαν τῶν νομισμάτων τῆς νήσου Κύπρου ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοχθόνων ἡγεμόνων αὐτῆς μέχρι τέλους τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐδημοσιεύσαμεν αὐτὴν ἐν τῇ ἀξιολόγῳ «Ἐβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει τοῦ Νεολόγου».

Συμπληροῦντες οὖν καὶ αἴτις τὴν μνησθεῖσαν ἡμῶν μελέτην ἐρχόμεθα συμπληρῶσαι αὐτὴν διὰ τῆς δημοσιεύσεως Ἀνεκδότων τινῶν νομισμάτων τῆς Κύπρου ἐπὶ Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.

ΤΡΑΙΑΝΟΥ

1) Ἐμπ. Αυτοκρ. Καισ. Νερ. Τραϊανῶ Αριστῶ Σεβ. Γερμ. Δακ. Κεφαλὴ δαφνηφόρος Τραϊανοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ.

Ἔξ. Ἰπατο 5' ἢ Ζ', ὕπερ βεβαίως ἀνταποκρίνεται τῷ ρωμαϊκῷ TR. POT. COS. VI καὶ VII). Ζεὺς ὄρθιος, χλαμύδα φορῶν καὶ κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ ἀγγεῖον καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ σκήπτρον, ἐφ' οὗ κἀθεται ἀστὸς.

2) Ἐμπ. Αυτοκρ. Καισ. Νερ. Τραϊανῶ Αριστῶ Σεβ. Γερμ. Δακ. Κεφαλὴ μετ' ἀκτίνων πρὸς τὰ δεξιὰ, διὰ χλαμύδος ἐνδεδυμένον τὸ σῶμα.

Ἔξ. Δημαρχ. Ἔξ. Ἰπατο 5'. Κοινον Κυπριων. Ἀφροδίτη Παφία ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς.

3) Ἐτερον. Κοινον Κυπριων Ἰπατ. 5'. Κεφαλὴ, διὰ πέπλου κεκαλυμμένη.

4) Ἐμ. . . . Νερ. Τραϊανῶ Αριστῶ Σεβ. Γερμ. Δακ. Κεφαλὴ Τραϊανοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ, χλαμύδι ἐνδεδυμένου.

Ἔξ. Δημαρχ. Ἔξ. Ἰπατο 5'. Κοινον Κυπριων. Τὸ Σύμβολον τῆς Παφίας Ἀφροδίτης μεταξὺ δύο ἀστέρων ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς, οὗ τὸ ἀέτωμα τυγχάνει κεκοσμημένον διὰ συμπλέγματος ἑξ ἀνθέων, ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ λυχνία, κάτωθι τοῦ ναοῦ προαυλίον ἡμικυκλοειδὲς μετὰ κλεισίματος.

5) Ἐτερον, Ἔξ. Ἰπατο Ζ'. Κοινον Κυπριων. Ζεὺς Σαλαμίνιος ἱστάμενος.

ΔΙΔΙΑΣ ΚΛΑΡΑΣ.

6) Ἐμπ. Διδ. Κλαρα Σεβ. Σεβ. Κεφαλὴ Διδίας Κλάρας

Ἔξ. Κοινον Κυπριων. Τὸ σύμβολον τῆς Παφίας Ἀφροδίτης ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς.

ΣΕΠΤΙΜΙΟΥ ΣΕΒΗΡΟΥ.

7) Αυτοκ. Καισ. Α. Σεπ. Σετοκρος. Κεφαλὴ δαφνηφόρος Σεπτιμίου Σεβήρου πρὸς τὰ δεξιὰ; ὁ Σεβήρος φέρει χλαμύδα.

Ἔξ. Κοινον Κυπριων. Τὸ σύμβολον τῆς Παφίας Ἀφροδίτης ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς.

8) Ἐτερον. Κοινον Κυπριων. Τὸ σύμβολον τῆς Παφίας Ἀφροδίτης μεταξὺ δύο ἀστέρων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ αὐτῆς, ἔχοντος ἀρχιτεκτονικὴν ἰδίῳ ρυθμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀετώματος, ὑπάρχει ἡμισέληνος καὶ ἀστὴρ, ἔτι δὲ τρεῖς ὀπαὶ ἢ φεγγίται, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπιπέδου τῶν γωνιῶν τοῦ οἰκοδομήματος εὐρίσκειται ἀνά μία περιστέρα. Κάτωθι δὲ τοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἡμικυκλοειδὲς προαυλίον μετὰ κιγκλίδων καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ εἴσοδος μετὰ δύο ἀνοικτῶν θυρῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προαυλίου φαίνεται ἱερός ἰχθύς καὶ τρία σφαιρίδια. Ἐν αὐτοῖς περιπατεῖ περιστέρα.

ΙΟΥΛΙΑΣ ΔΟΜΝΑΣ.

10) Ἐμπ. Ἰουλ. Δομνα. Σεβ. Κεφαλὴ Ἰουλίας πρὸς τὰ δεξιὰ.

Ἔξ. Κοινον Κυπριων. Εἰκὼν Ἀφροδίτης ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς.

11) Ἐτερον. Κοινον Κυπριων. Ὁ αὐτὸς τύπος.

12) Ἐτερον. Κοινον Κυπριων, ἐν στεφάνῳ δάφνης.

13) Ἐμπ. Ἰουλία Δομνα Σεβ. Κεφαλὴ Ἰουλίας.